

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA IJODIY TASAVVURNI RIVOJLANTIRISHDA TASVIRIY FAOLIYATNING O'RNI

Erkinjonova Laziza

Samarqand davlat universiteti Kattaqo'rg'on filiali

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy tasavvurni rivojlantirishda tasviriyl faoliyatning o'rnini tahlil qilinadi. Tasviriyl faoliyat orqali bolalar o'z fikrlarini, his-tuyg'ularini erkin ifodalashlari, ijodiy tafakkurlarini rivojlantirishlari mumkinligi ilmiyl asoslangan. Shuningdek, pedagogik yondashuvlar va samarali usullar tahlil qilinib, tasviriyl faoliyatni tashkil etishda pedagogning roli ko'rsatib o'tiladi.

Kalit so'zlar: tasviriyl faoliyat, ijodiy tasavvur, maktabgacha ta'lim, pedagogik yondashuv, bolalar ijodi, obrazli fikrlash, fantaziya, ijodiy qobiliyat.

Kirish

Maktabgacha yosh davri bolalarining tasavvuri juda boy va cheksiz bo'ladi. Ular dunyoni o'rganishda o'ziga xos fikrlash tarzidan foydalanadilar. Tasviriyl faoliyat bolalarning fikrlarini, his-tuyg'ularini va orzularini ifodalashning samarali vositasi hisoblanadi. Bu faoliyat orqali ular nafaqat estetik didini rivojlantiradi, balki ijodiy tasavvurini ham kengaytiradi. Shu sababli, maktabgacha ta'lim muassasalarida tasviriyl faoliyatni to'g'ri tashkil etish, ijodiy tafakkurni rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Tasviriyl faoliyat bolalarning tasavvurini erkin ifodalashlari uchun keng imkoniyat yaratadi. Rasm chizish, bo'yash, haykaltaroshlik, kollaj yasash kabi mashg'ulotlar bolalarda ijodiy fikrlashni, fantaziyani va noan'anaviyl yondashuvni rivojlantiradi. Shu jarayonlarda bolalar o'ziga xos obrazlarni yaratadi, tasavvurlarini turli shakl va ranglarda ifodalaydilar.

Tasviriyl faoliyat orqali bolalar o'z dunyoqarashini kengaytiradilar, ijodkorlik qobiliyatlarini namoyon etadilar. Tasviriyl mashg'ulotlar davomida fantaziya, obrazli fikrlash, emotsional ifoda va analitik qobiliyat rivojlanadi. Bu jarayonlarda bolalar mustaqil fikrlashni o'rganadilar, o'z g'oyalarini yaratadilar va o'ziga xos usullar bilan ifodalaydilar. Tasviriyl faoliyat orqali bolalar o'z dunyoqarashini kengaytiradilar, ijodkorlik qobiliyatlarini namoyon etadilar. Tasviriyl mashg'ulotlar davomida quyidagi jihatlar rivojlanadi:

Fantaziya va obrazli fikrlash – bolalar real hayotda mavjud bo'lmagan obrazlarni yaratadilar.

Emotsional ifoda – his-tuyg'ularini rang va shakllar orqali tasvirlaydilar.

Analitik va sintez qobiliyati – narsalarni bo'laklarga ajratib o'rganish va ularni qayta birlashtirish malakasi shakllanadi.

Tasviriy faoliyat nafaqat bolalarning tasavvurini kengaytiradi, balki ularni ijodkorlikka undaydi, mustaqil fikrlashni rivojlantiradi va emotsional dunyosini boyitadi. Bolalar tasviriy faoliyat orqali o'z fikrlarini erkin ifodalashlari, his-tuyg'ularini aks ettirishlari va ijodiy g'oyalarni amalga oshirishlari mumkin.

1. **Obrazli fikrlashni rivojlantirish:** Tasviriy faoliyat, masalan, rasm chizish yoki haykalcha yasash, bolalarda obrazli fikrlashni kuchaytiradi. Ular real hayotdagi narsalarni o'z tasavvurlari orqali qayta ishlaydilar va o'ziga xos obrazlar yaratadilar. Bu esa ijodiy tasavvurni kuchaytiradi.

2. **Fantaziya va tafakkurni kengaytirish:** Tasviriy faoliyat orqali bolalar o'z xayollarini erkin ifodalashadi. Masalan, ular mavjud bo'lmagan mavjudotlarni chizishi yoki ranglarni noodatiy tarzda qo'llashi mumkin. Bu holat fantaziya va ijodiy tafakkurni rivojlantiradi.

3. **Estetik did va go'zallikni anglash:** Tasviriy san'at orqali bolalar ranglar uyg'unligi, shakllarning chiroyliligi va go'zallik tushunchalarini o'rganadilar. Bu nafaqat ijodiy, balki estetik didni ham rivojlantiradi.

4. **Emotsional ifoda va ichki dunyoni aks ettirish:** Bolalar tasviriy faoliyatda o'z his-tuyg'ularini erkin ifodalashadi. Masalan, baxtli bo'lganda yorqin ranglar ishlatishsa, g'amgin paytda xira ranglarni tanlashadi. Bu ularning ichki dunyosini tushunish va his-tuyg'ularini boshqarishni o'rganishda yordam beradi.

5. **Ijodiy qobiliyatlarni shakllantirish:** Tasviriy faoliyat orqali bolalar o'z g'oyalarini amalga oshirishni o'rganadilar. Bu ularning ijodiy qobiliyatlarini shakllantiradi va kelajakda turli sohalarda muvaffaqiyat qozonishiga zamin yaratadi.

Tasviriy faoliyat nafaqat ijodiy tasavvurni rivojlantiradi, balki bolalarning shaxs sifatida shakllanishiga, estetik didini o'stirishga va emotsional dunyosini boyitishga katta hissa qo'shadi.

Ijodiy tasavvurni rivojlantirishda pedagogning o'rni beqiyosdir. U bolalarni rag'batlantirishi, erkin ijod qilishlari uchun qulay muhit yaratishi va tasviriy faoliyat jarayonida yo'naltiruvchi bo'lishi kerak. Shuningdek, pedagog bolalarga yangi texnikalar va usullarni o'rgatib, ularning qiziqishini oshiradi.

Xulosa

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy tasavvurni rivojlantirishda tasviriy faoliyat muhim ahamiyatga ega. U bolalarning tasavvur dunyosini boyitadi, ijodkorlik qobiliyatlarini shakllantiradi va estetik didini rivojlantiradi. Tasviriy faoliyat nafaqat bolalarning tasavvurlarini oshiradi, balki ularni mustaqil fikrlashga, o'z g'oyalarini erkin ifodalashga o'rgatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimova D. – “Maktabgacha ta'limda tasviriy san'at asoslari”, Toshkent, 2019.
2. Ismoilova N. – “Bolalar ijodiyoti va uni rivojlantirish usullari”, SamDU nashriyoti, 2021.
3. Nazarova G. – “Tasviriy faoliyatning psixologik asoslari”, Pedagogika jurnal, 2020.
4. Vygotskiy L.S. – “Bolalarning ijodiy tafakkuri”, Moskva, 1984.
5. Davletov S. – “Tasviriy san'atda innovatsion usullar”, O'zMU nashriyoti, 2022.